

Articulus secundus.

Et in Jesum Christum Filium ejus unicum
Dominum nostrum.

1. *Utilitas hujus articuli.* MIRIFICAM, et uberrimam esse utilitatem, quæ ex hujus articuli fide, et confessione confluit ad humanum genus, et illud sancti Joannis testimonium ostendit: Quisquis confesus fuerit, quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo: ¹ et beatitudinis præconium declarat, quod a Christo domino tributum est Principi apostolorum, Beatus es Simon Barjona, quia caro, et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est. ² Hoc enim fundamentum firmissimum est nostræ salutis, ac redemptionis. Sed quoniam admirabilis hujus utilitatis fructus maxime ex felicissimi illius status ruina intelligitur, in quo Deus primos homines collocarat, incumbat in hanc curam Parochus, ut fideles communium miseriarum, et ærumnarum causam agnoscant.

2. *Hominis lapsus et miseria.* Cum enim a Dei obedientia descivisset Adam, interdictumque violasset illud, Ex omni ligno paradisi comede. De ligno autem scientiæ boni et mali ne comedas: in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris: ³ in summam illam incidit calamitatem, ut sanctitatem, et justitiam, in qua constitutus fuerat, amitteret, et reliqua subiret mala, quæ sancta Tridentina Synodus uberius explicavit. Propterea vero peccatum, et peccati pœnam in uno Adam non constituisse commemorabunt, sed ex eo, tamquam ex semine, et causa, ad omnem posteritatem jure permanasse. ⁴

3. *Redemptoris necessitas.* Cum igitur ex altissimo dignitatis gradu concidisset nostrum genus, sublevari inde, et in pristinum locum restitui nullo modo poterat hominum aut angelorum viribus; quare reliquum erat illud ruinæ, et malorum subsidium, ut Dei filii infinita virtus, assumpta carnis nostræ imbecillitate, infinitam tolleret peccati vim, et nos reconciliaret Deo in sanguine suo.

¹ 1. Joan. IV. 15. — ² Matth. XVI. 17. — ³ Gen. II. 16. — ⁴ Rom. V. 12.

Hujus autem redemptionis fides, et confessio hominibus ad salutem consequendam necessaria est, semperque fuit, quam Deus initio præmonstravit; nam in illa damnatione humani generis, quæ statim peccatum consecuta est, ostensa etiam fuit spes redemptionis illis verbis, quibus proprium diabolo damnum, quod ex liberatione hominum facturus erat, denuntiavit: Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius: ipsa conteret caput tuum, et tu insidiaberis calcaneo ejus. ¹ Et deinceps eandem promissionem sæpe confirmavit, majoremque sui consilii significationem iis præsertim hominibus dedit, quibus voluit singularem benevolentiam præstare; inter ceteros vero, cum patriarchæ Abrahamæ sæpenumero hoc mysterium significasset, tum eo tempore apertius declaravit, cum ille Dei jussis obediens, filium suum unicum Isaac immolare voluit: inquit enim: Quia fecisti hanc rem, et non pepercisti filio tuo unigenito propter me: benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, et velut arenam, quæ est in littore maris: possidebit semen tuum portas inimicorum suorum, et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci meæ. ² Ex quibus verbis facile colligi poterat, ex progenie Abrahamæ futurum, qui omnibus ab immanissima Satanæ tyrannide libertatis salutem afferret; illum autem Dei filium, natum ex semine Abrahamæ secundum carnem, fore necesse erat. Non ita multo post Dominus, ut ejusdem promissionis memoria conservaretur, idem fœdus cum Jacob Abrahamæ nepote sancivit. Nam cum ille in somnis vidit scalam stantem super terram, et cacumen illius tangens cælum, angelos quoque Dei ascendentes et descendentes per eam, ut testatur scriptura, audivit etiam Dominum innixum scalæ, dicentem sibi: Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, et Deus Isaac: terram, in qua dormis, tibi dabo et semini tuo. Eritque semen tuum quasi pulvis terræ: dilataberis ad orientem, et occidentem, et septentrionem, et meridiem: et benedicentur in te, et in semine tuo cunctæ tribus terræ. ³ Neque postea destitit Deus eadem sui promissi memoria renovanda, et generi Abraham, et multis præterea hominibus Salvatoris

4. *Fides in redemptionem.*

¹ Gen. III. 15. — ² Gen. XXII. 17, 18. — ³ Gen. XXVIII. 12, 13.

exspectationem commovere : siquidem Judæorum republica, et religione constituta, notior populo suo fieri cœpit; nam et mutæ res significarunt, et homines prædixerunt, quæ, et quanta nobis dona salvator ille, et redemptor noster Christus Jesus allaturus esset. Ac prophetæ quidem, quorum mens cælesti lumine illustrata fuit, filii Dei ortum, admirabilia opera, quæ homo natus effecit, doctrinam, mores, consuetudinem, mortem, resurrectionem, ceteraque ejus mysteria, hæc omnia, quasi tum adessent, palam docentes, populo prænunciarunt; ita ut, si futuri, et præteriti temporis tollatur diversitas, nihil jam inter prophetarum prædicta, et apostolorum prædicationem, nihil inter veterum patriarcharum fidem, et nostram interesse videamus. Sed jam de singulis articuli partibus dicendum videtur.

4. **JESUM CHRISTUM.** Jesus proprium est nomen ejus, qui Deus, et homo est, quod salvatorem significat, non quidem fortuito, aut hominum judicio, et voluntate, sed Dei consilio, et præcepto illi impositum. Angelus enim Mariæ matri ita annuntiavit : Ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum.¹ Ac deinde Joseph virginis sponso non solum, ut eo nomine puerum appellaret, præcepit, sed etiam, cur ita nominandus esset, declaravit; inquit enim : Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam : quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet autem filium, et vocabis nomen ejus Jesum : ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.²

5. Ac multi quidem hoc nomine fuerunt in divinis litteris; nam idem nomen Nave filio fuit, qui Moyse successit, et populum a Moyse ex Ægypto liberatum in terram promissionis, quod illi negatum fuerat, deduxit. Eodem etiam nomine Josedech, sacerdotis filius appellatus est. Sed quanto verius Salvatorem nostrum hoc nomine appellandum existimabimus? qui non uni alicui populo, sed universis omnium ætatum hominibus, non quidem fame, aut Ægyptiaco, vel Bablylo-

¹ Luc. I. 31. — ² Matth. I. 20.

*Jesus nomen divi-
no præcepto impositum*

*Redemptori
proptissimi*

nico dominatu oppressis, sed in umbra mortis sedentibus, et durissimis peccati, et Diaboli vinculis obstrictis, lucem, libertatem, et salutem dederit; qui eis cælestis regni jus, et hereditatem acquisiverit, qui eos Deo patri reconciliaverit; in illis Christum dominum adumbratum videmus, a quo iis beneficiis, quæ diximus, cumulatam est genus humanum. Quæ præterea nomina prædicta sunt Dei filio divinitus imponenda, ad unum hoc Jesus nomen referuntur; cum enim cetera salutem, quam nobis daturus erat, aliqua ex parte attingerent, hoc ipsum universæ salutis humanæ vim, rationemque complexum est.

Jesus nomini Christi etiam nomen additum est, quod unctum significat, et honoris, et officii nomen est, nec unius rei proprium, sed commune multorum; nam veteres illi patres nostri christos appellabant sacerdotes, et reges, quos Deus propter muneris dignitatem ungi præceperat. Sacerdotes enim ii sunt, qui populum assiduis precibus Deo commendant, qui sacrificia Deo faciunt, qui pro populo deprecantur. Regibus autem populorum gubernatio commissa est; ad eosque pertinet maxime, legum auctoritatem, innocentium vitam tueri, et nocentium audaciam ulcisci. Quoniam igitur utraque harum functionum Dei majestatem referre in terris videtur, ideo qui vel ad regium, vel ad sacerdotale munus obeundum delecti erant, unguento ungebantur. Prophetas etiam ungenti mos fuit, qui Dei immortalis interpretes, et internuncii cælestia arcana nobis aperuerunt, atque ad emendandos mores salutaribus præceptis, et futurorum prædictione hortati sunt.

At vero cum Jesus Christus Salvator noster in mundum venit, trium personarum partes, et officia suscepit, prophetæ, sacerdotis, ac regis, atque ob eas causas Christus dictus est, et unctus ad illorum munerum functionem, non quidem alicujus mortalis opera, sed cælestis patris virtute, non terreno unguento, sed spirituali oleo, quippe cum in sanctissimam ejus animam spiritus sancti plenitudo, gratiaque, et omnium donorum uberior copia effusa sit, quam ulla alia creata natura capere potuerit; atque id præclare Propheta ostendit, cum redemptorem ipsum affatus diceret : Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem : propterea unxit te Deus Deus tuus

6.

Christus seu unctus est nomen dignitatis et officii.

7.

Unctus dicitur Jesus tanquam propheta, rex et sacerdos.

oleo lætitiæ præ consortibus tuis.¹ Idem etiam, ac multo apertius Isaias iis verbis demonstravit: Spiritus Domini super me, eo quod unxerit Dominus me: ad annuntiandum mansuetis misit me.²

8. Itaque Jesus Christus summus propheta, et magister fuit, qui nos Dei voluntatem docuit, et a cujus doctrina orbis terrarum patris cælestis cognitionem accepit: quod ei nomen præclarior, ac præstantius convenit, quod omnes quicumque prophetæ nomine signati sunt, ejus discipuli fuerunt, atque ob illam præcipue causam missi, ut prophetam hunc, qui ad salvandos omnes venturus erat, prænuntiarent. Christus item sacerdos fuit, non quidem ex ordine, ex quo in veteri lege leviticæ tribus sacerdotes exstiterunt, verum ex illo, de quo David propheta cecinit: Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech;³ cujus rei argumentum Apostolus ad Hebræos scribens, accurate persecutus est; sed Christum, non solum ut Deus, verum ut homo, ac nostræ naturæ particeps est, regem etiam agnoscimus: de quo Angelus testatus est: Regnabit in domo Jacob in æternum, et regni ejus non erit finis.⁴ Quod quidem Christi regnum spirituale est, atque æternum, in terrisque inchoatur, in cælo perficitur. Ac regis quidem officia admirabili providentia suæ præstat Ecclesiæ: ipse eam regit, ipse ab hostium impetu, atque insidiis tuetur: ipse ei leges præscribit: ipse non solum sanctitatem, justitiam largitur, verum etiam ad perseverandum facultatem, et vires præbet; quanquam hujus regni finibus tam boni, quam mali contineantur, atque adeo omnes homines jure ad illud pertineant; ii tamen præ ceteris summam regis nostri bonitatem, et beneficentiam experiuntur, qui ex ejus præceptis integram, atque innocentem vitam degunt; neque vero hoc illi regnum hæreditario aut humano jure obtigit, tametsi genus a clarissimis regibus duceret, sed rex fuit, propterea quod Deus in illum hominem contulit quidquid potestatis, amplitudinis, dignitatis, hominis natura capere posset. Illi igitur totius mundi regnum tradidit, eique omnia, quod jam fieri cœptum est, plene, perfecteque in die judicii subjicientur.

¹ Ps. XLIV. 8. — ² Isa. LXI. 1. — ³ Ps. CIX. 4. — ⁴ Luc. I. 33.

FILIUM EJUS UNICUM. His verbis altiora mysteria de Jesu credenda, et contemplanda fidelibus proponuntur, nimirum filium Dei esse, et verum Deum, sicuti pater est, qui eum ab æterno genuit; præterea illum divinæ Trinitatis secundam personam aliis duabus omnino æqualem confitemur; nihil enim impar, et dissimile in divinis personis aut esse, aut fingi animo debet, cum unam omnium essentiam, voluntatem, potestatem agnoscamus; quod cum multis pateat divinæ scripturæ oraculis, tum præclarissime illud ostendit sancti Joannis testimonium: In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum.¹

Sed cum Jesum filium Dei esse audimus, nihil terrenum, aut mortale de ejus ortu cogitandum est; verum ortum illum, quo ab omni æternitate pater filium genuit, quem ratione percipere, atque perfecte intelligere nullo modo possumus, constanter credere, et summa animi pietate colere debemus, ac veluti mysterii admiratione obstupefacti, illud cum Propheta dicere, Generationem ejus quis enarrabit?² Hoc igitur credendum est, filium ejusdem esse naturæ, ejusdem potestatis, et sapientiæ cum patre, ut in Symbolo Nicæno explicatius confitemur; inquit enim: Et in Jesum Christum filium ejus unigenitum, et ex patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt.

Ex omnibus autem, quæ ad indicandum modum, rationemque æternæ generationis similitudines afferuntur, illa propius ad rem videtur accedere, quæ ab animi nostri cogitatione sumitur; quamobrem sanctus Joannes filium ejus Verbum appellat. Ut enim mens nostra, seipsam quodammodo intelligens, sui effingit imaginem, quam verbum theologi dixerunt: ita Deus, quantum tamen divinis humana conferri possunt, seipsum intelligens, Verbum æternum generat; etsi præstat contemplari, quod fides proponit, et sincera mente Jesum Christum verum Deum, et verum hominem credere, et confiteri, genitum quidem, ut Deum, ante

¹ I. Joan. 1. — ² Isa. LIII. 8.

9.

*Christus
Dei Filius
et verus Deus.*

10.

*Christi
æterna
generatio
ineffabilis.*

11.

omnium sæculorum ætates, ex patre, ut hominem vero, natum in tempore, ex matre Maria virgine.

12.

*Christus
una per-
sona, et
Filius
unicus
Patris.*

Et quamquam duplicem ejus nativitatem agnoscamus, unum tamen filium esse credimus. Una enim persona est, in quam divina, et humana natura convenit. Et quod ad divinam generationem attinet, nullos aut fratres, aut cohæredes habet, cum ipse patris unicus filius, nos vero homines figmentum, et opus manuum ejus simus. At si humanum ortum consideremus, multos ille non solum fratrum nomine appellat, sed fratrum etiam loco habet, ut una cum eo paternæ hæreditatis gloriam adipiscantur; ii sunt, qui fide Christum dominum receperunt, et fidem, quam nomine profitentur, re ipsâ, et caritatis officiis præstant; quare primogenitus in multis fratribus ab Apostolo vocatur.¹

13.

DOMINUM NOSTRUM. Multa sunt, quæ de Salvatore nostro in sacris litteris dicuntur: quorum alia, ut Deus est, alia, ut homo, ipsi convenire perspicuum est, quoniam a diversis naturis diversas earum proprietates accepit. Igitur vere dicimus Christum esse omnipotentem, æternum, imensum, quod a divina habet. Rursus de illo dicimus, passum, mortuum esse, resurrexisse, quæ naturæ hominum convenire nemo dubitat. Verum præter hæc quædam alia utriusque naturæ congruunt, ut hoc loco, cum Dominum nostrum dicimus. Igitur si ad utramque naturam hoc nomen referatur, merito Dominus noster prædicandus est.

14.

*Christus
Dominus
noster
secundum
utramque
naturam.*

Nam quemadmodum ipse æternus Deus est, uti pater, ita etiam omnium rerum æque Dominus est, ac pater; et quemadmodum ipse et pater non est alius, atque alius Deus, sed idem plane Deus, ita etiam ipse et pater non est alius, atque alius dominus. Sed recte etiam multis rationibus, ut homo est, Dominus noster appellatur. Ac primum quidem, quoniam ipse redemptor noster fuit, atque a peccatis nos liberavit, jure hanc potestatem accepit, ut vere Dominus noster esset, ac diceretur; ita enim Apostolus docet: Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum, et do-

¹ Rom. VIII. 29.

navit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nomine Jesu omne genu flectatur cælestium, terrestrium, et inferorum: et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris.¹ Atque ipse de se post resurrectionem, Data est, inquit, mihi omnis potestas in cælo, et in terra;² ob eam quoque rem Dominus dicitur, quod in una persona duæ naturæ, divina, et humana, conjunctæ sint; hac enim admirabili conjunctione meruit, ut quamvis pro nobis mortuus non esset, tamen Dominus constitueretur communiter quidem omnium rerum, quæ conditæ sunt, præcipue autem fidelium, qui illi parent, atque summo animi studio inserviunt.

Quod igitur reliquum est, Parochus fidelem populum ad eam rationem cohortabitur, ut sciat æquissimum esse, præ ceteris hominibus, nos, qui ab eo nomen invenimus, Christianique vocamur, et quanta ille in nos beneficia contulerit, ignorare non possumus, ob id maxime, quod ejus munere hæc omnia fide intelligimus; æquum esse, inquam, nos ipsos, non secus ac mancipia, redemptori nostro, et deum non in perpetuum addicere, et consecrare. Et quidem, cum baptismo initiaremur, ante ecclesiæ fores id professi sumus; declaravimus enim nos Satanæ, et mundo renuntiare, et Jesu Christo totos nos tradere. Quod si, ut christianæ militiæ adscriberemur, tam sancta et solemni professione nos ipsos Domino nostro devovimus: quo supplicio digni erimus, si, postquam ecclesiam ingressi sumus, Dei voluntatem, et leges cognovimus; postquam sacramentorum gratiam percepimus, ex mundi, et Diaboli præceptis, ac legibus vixerimus, perinde ac si, cum baptismo abluti sumus, mundo, et Diabolo, non Christo domino, ac redemptori, nomen dedissemus? sed cujus animum amoris facibus non incendat tanti domini tam benigna, et propensa in nos voluntas, qui, tametsi nos in potestate sua, et dominatu veluti servos sanguine suo redemptos habeat, ea tamen caritate complectitur, ut non servos vocet, sed amicos, sed fratres? Hæc profecto justissima causa est, atque haud scio an omnium sit maxima, cur eum perpetuo debeamus Dominum nostrum agnoscere, venerari, et colere.

15.

*Homo
christia-
nus
Christi
Domini
vere
manci-
pium est.*

¹ Phil. II. 9, 10. — ² Matth. XXVIII. 18.